

Hykleri på vei mot en bedre verden

Bedrifiers bærekraftsmål kan synes hyklersk nå, men bli virkelighet senere. Politisk styring er ikke eneste vei til en bedre verden.

Kalle Moene avfyrrer i sin kronikk i DN 18. august en bredside mot Shells forurenssende virksomhet i Nigeria og næringslivets engasjement for FNs bærekraftsmål. «Tilslutningen til bærekraftmålene blir fine ord uten innhold», skriver han og faller så tilbake på doktrinen om at selskaper skal maksimere profitt og overholde regler, mens samfunnsansvaret overlates til politikken. Her enes Kalle Moene og liberalisten Milton Friedman.

Denne doktrinen er forståelig i en velfungerende stat som Norge, men den er i overkant naiv som styringsprinsipp for en verden der de fleste stater hverken er demokratiske eller har stor styringsevne.

FNs bærekraftsmål, som avløste millenniumsmålene, springer ut av nylig avdøde Kofi Annans initiativ «Global Compact» fra hans tid som FNs generalsekretær. Han engasjerte det globale næringslivet for å løse miljømessige og sosiale problemer som FNs medlemsstater ikke klarte å løse ved politisk styring. Annans tilnærming var pragmatisk: å arbeide mot en bedre verden ved å ta mange kanaler i bruk.

Tok han og hans etterfølgere feil? Skulle de ha satset utelukkende på politisk styring?

Moene har helt rett i at samfunnsansvarstrenden har ført til mye næringslivshykleri, men det har sannelig også fine visjoner i politikken: Tilslutning til menneskerettighetserklæringer fra stater som brutalt undertrykker borgere;

En gutt leker ved en forlatt del av Shells oljevirksomhet i Nigeria. Kalle Moene brukte Shell som eksempel i en kronikk om næringslivet og FNs bærekraftsmål i lørdagens DN. BI-professor Atle Midttun og NHOs administrerende direktør Ole Erik Almlid fortsetter debatten i dagens avis. Foto: George Osodi/Bloomberg

Innlegg Atle Midttun

varme ord om bærekraft fra stater som fortsatte å stimulere en uhemmet karbonøkonomi. Stilt overfor denne virkeligheten har FN valgt å spille på gode krefter der de finnes - både i politikk og næringsliv. La meg

forklare hvorfor det kan ha noe for seg.

Vi lever i en tid der statlig styring utfordres. Et partnerskap mellom stater med genuine bærekraftsinteresser og selskaper som støtter deler av denne agendaen, gir mulighet for større gjennomslag enn ren politisk styring. Mange selskaper har for eksempel spilt på lag med pionerindustri og sivilsamfunnsorganisasjoner for å presse fram bedre arbeidsmiljø hos underleverandører i utviklingsland.

I en informasjonsdrevet verden åpnes det opp for direktemokratiske prosesser som statsviteren John Keane har kalt «monitory democracy». Informasjon og massekommuni-

kasjon gjør at uønsket adferd, både i politikk og marked, kan oppdages og deretter henges ut for internasjonal offentlighet. Kritisk overvåking og mediepress på politikere og selskaper kan igjen avføde resultater. Når FN inkluderer næringslivet i samfunnsansvarsfora, er det vel vitende om at det ville styrke mediepresset for sosial og miljømessig bærekraft.

Moenes innlegg illustrerer en utbredt oppfatning av bedrifiers samfunnsansvar og bærekraftsmål som hykleri. Det kan så være. Men det kan likevel være et skritt mot reell bedring. Også tidligere paradigmeskifter, som avskaffelse av slaveriet og kvinneundertrykking, ble først

sett på som utopi og så som ren retorikk. Men etterhvert begynte folk å tilslutte seg ideen, uten nødvendigvis å handle. Hykleri-fasen inntrådte, men mens man før syndet uten å bry seg, gjorde man det nå med dårlig samvittighet. Og etter hvert førte ord til handling.

FNs bærekraftsmål har bidratt til forventningspress mot næringslivet til å ta samfunnsansvar. Når selskaper avsløres for hykleri, kan presset forsterkes og lede til handling. Aksjoner mot selskaper som hykler, kan føre til at ledende næringslivsaktører med støtte fra bærekraftsorienterte stater setter bransjestandarden, som så blir normgivende for kvalitet. Når disse standardene blir fanget opp av finansinstitusjoner og i merkevaremarkeder kan det gi utslag på bunnlinjen. Og kanskje fører dette etterhvert til internasjonale konvensjoner, der internasjonal politisk styring trer inn.

Veien til en internasjonal bærekraftig økonomi, som FN vil ha næringslivet med på, er både lang og kronglete. Veien med sivilisering av det globale næringslivet utelukkende ved politisk styring tror jeg er enda lengre.

Atle Midttun, professor ved Handelshøyskolen BI

DN 18. august

type utfordringer hver eneste dag. Norske bedrifter har svært høye etiske standarder og nulltoleranse overfor korrupsjon. Dette diskuterer vi jevnlig i NHOs fora.

Med bærekraftsmålene fra 2015 er det nå større optimisme enn noen gang på å løse de store samfunnsutfordringene. Kalle Moene angriper selve forutsetningen for å innfri dem: partnerskapet mellom myndigheter, næringsliv og sivilsamfunn. For det må være et partnerskap.

Ole Erik Almlid, fungerende administrerende direktør i NHO

Næringslivet er en del av løsningen

Kalle Moene bekrefter i sin kronikk i DN 18. august dessverre gamle fordommer om bedrifiers evne og vilje til å skape utvikling på en samfunnsansvarlig måte. Han mener at store selskaper bruker FNs bærekraftsmål som kosmetikk for å skjule tvilsom adferd.

Det er skivebom når Moene insinuerer at norske selskaper nærmest har som forretningsmodell å bedrive utbytting, korrupsjon og miljøødeleggelser. Det er særlig beklagelig når vi vet at næringslivet er en del av løsningen.

FN har anslått at det kreves svimlende 2500 milliarder kroner i investeringer i utviklingsland per år for å nå målene

om å få verden på et mer bærekraftig spor og utrydde sult og fattigdom. Vi må skape 600 millioner nye jobber innen 2030. Ni av ti jobber i utviklingsland er i privat sektor og det er her jobbene må skapes.

Vi bør derfor oppmuntre norske bedrifter til å engasjere seg internasjonalt. Norske bedrifter har spisskompetanse og nøkkelteknologi. Norske bedrifter har høye krav til egen virksomhet. Vi er opptatt av å drive ansvarlig og å bidra til å høyne standarden i de landene vi opererer i. I land med svake institusjoner er dette særlig viktig. Ofte ser vi at utenlandske bedrifter betaler bedre og bidrar til et mer organisert arbeidsliv.

Samfunnet skal ha forventninger til at bedrifter er seg sitt samfunnsansvar bevisst. Samtidig er bærekraftig business god business. Det at norske selskaper opptrer bærekraftig og tilpasser sine forretningsmodeller for å oppfylle målene, kan også gi konkurransefordeler.

Moene harselerer over at Telenor er opptatt av bærekraftsmål nummer ti: å redusere ulikhet. Han mener Telenors egentlige mål er profitt og at selskapet vil redusere ulikheten for å selge flere telefoner. Ja, selvsagt skal bedrifter tjene penger. Dersom de ikke tjener penger går de konkurs. De ansatte mister jobbene, og det blir ingen investeringer. Telenor

bør derfor berømmes, både for at de tjener penger og for at de så tydelig bidrar til mindre ulikhet.

Telenors digitale tjenester åpner nye muligheter for fattige. De skaper deltagelse og vekst, nye arbeidsplasser og utvikling. Digitale plattformer gir oss nye redskaper for å bekjempe sykdom, skaffe utdanning for alle og sikre et godt offentlig tjenestetilbud for alle. En KPMG-studie fra 2016 viser at Telenor har skapt 1,2 millioner arbeidsplasser og bidratt med 11,7 milliarder dollar i skatter og avgifter til vertslandene.

Selvsagt er norske bedrifter klar over problemene ved korrupsjon. De lever med denne